

EFECTELE BREXITULUI ASUPRA ACTIVITĂȚII TURISTICE ÎN MAREA BRITANIE

The Effects of Brexit on United Kingdom's Tourism

Boștenaru Adela-Alexandra
abostenaru@gmail.com

Coordonatorul lucrării
Conf. univ. dr. Neașu Marius-Cristian

Rezumat: Studiul de față analizează relația dintre Brexit și activitatea turistică pe teritoriul Marii Britanii, având drept scop analiza impactului riscului geopolitic menționat asupra circulației turistice în mod deosebit. În acest sens, analizele cantitative au fost dublate de analize calitative (interpretarea rezultatelor obținute din aplicarea unui chestionar), rezultând afectarea circulației turistice în Marea Britanie, în mod deosebit, prin implementarea noilor proceduri privind trecerea frontierei post-Brexit.

Cuvinte-cheie: Brexit, turism, Marea Britanie, Uniunea Europeană

Abstract: This study examines the relationship between Brexit and tourism activity across the United Kingdom, with the aim of analyzing the impact of this geopolitical risk on tourism movement in particular. In this regard, quantitative analyses were coupled with qualitative analyses (interpretation of the results obtained from the application of a questionnaire), resulting in the impact on tourist movement in the United Kingdom in particular through the implementation of new procedures for border crossing post-Brexit.

Keywords: Brexit, European Union, United Kingdom, tourism

Clasificare JEL: L83, Z30, Z32

Clasificare REL: 5J, 14F, 16I, 20Z

1. Introducere

Context. Brexit reprezintă un eveniment geopolitic major recent (definitivat în 2020), unic în istoria Uniunii Europene, ale cărui consecințe încă nu se întrezăresc pe deplin.

Având în vedere că din cei 1,5 miliarde de turiști internaționali ai planetei ante-pandemie Covid-19, jumătate ajungeau în Europa, iar Marea Britanie primea circa 40 milioane de turiști străini (la nivelul anului 2019), cu încasări de peste 50 miliarde dolari (WTO, 2020), derivă întrebarea dacă în afara pandemiei de Covid-19, Brexitul a jucat vreun rol în afectarea activității turistice în Marea Britanie.

Scopul acestui studiu derivă din contextul prezentat mai sus și constă în analiza impactului Brexitului asupra activității turistice în Marea Britanie.

Noutatea cercetării este evidentă, având în vedere că Brexit constituie un eveniment geopolitic recent, ale cărui efecte abia încep să se manifeste. În plus, cercetarea este dublată de aplicarea unui chestionar prin care s-a urmărit pe de o parte, percepția asupra relației Brexit – turism, iar pe de altă parte compararea rezultatelor chestionarului cu analizele statistice obiective.

Aplicativitatea rezultatelor este relevantă, având în vedere că Marea Britanie, deși nu o țară cu un potențial turistic deosebit de ridicat comparativ cu alte țări europene, era totuși, prin prisma economiei sale dezvoltate, ceea ce putem numi o „putere turistică” (locul 3 în Europa ca încasări din turism, respectiv locul 5 ca număr de turiști străini în 2019).

2. Analiza literaturii și a situației actuale

2.1. Scurt istoric al Brexitului

Prin semnarea Tratatului de la Roma (Tratatul de la Roma, 1957) în 1957, s-a instituit Comunitatea Economică Europeană (CEE), predecesorul Uniunii Europene. Scopul său l-a reprezentat consolidarea cooperării economice între statele europene, ca urmare a celui de-al Doilea Război Mondial. Integrarea Marii Britanii în CEE a avut loc la 1 ianuarie 1973 (CEE, 1973), după cel puțin două solicitări de aderare anterioare respinse de către Franța, reprezentată prin președintele Charles de Gaulle (Moravcsik, n.d.). Opoziția franceză față de apartenența Regatului Unit la Comunitatea Europeană a reprezentat un element semnificativ pentru politica britanică. În fapt, doi ani mai târziu s-a organizat primul referendum din istoria britanică, menținând statul în CEE printr-un vot reprezentativ de 67% al populației, ce a inclus majoritatea unităților administrative, inclusiv Irlanda de Nord, dar și alte regiuni ale Regatului Unit. Cu toate acestea, în timp, euroscepticismul s-a intensificat, în viziunea cetățenilor britanici, integrarea europeană subminând suveranitatea națională, fapt ce a dus mai târziu la renunțarea la legislația europeană.

În cadrul *referendumului* din data de 23 iunie 2016, inițiat de prim-ministrul David Cameron (care a renunțat, ulterior, la mandat), cetățenii britanici au fost nevoiți să decidă printr-un vot viitorul Regatului Unit: *rămânerea*, respectiv *părăsirea* Uniunii Europene. Organizațiile recunoscute de Comisia Electorală au condus cele două campanii ale referendumului („Britain Stronger In Europe – The In Campaign” și „Vote Leave”). Rezultatele referendumului au dus către deznodământul iminent: 51,9% din populație s-a exprimat în vederea retragerii Marii Britanii din postura de stat-membru al Uniunii Europene, restul de 48,1% rămânând în favoarea rămânerii în cadrul UE.

Drept urmare, conform procedurii din Articolul 50 al Tratatului privind Uniunea Europeană (CEE, 1973), declanșat sub ordonanța prim-ministrului Theresa May, statul britanic anunțase Consiliul European retragerea din Uniune. Procesul Brexitului a presupus o serie de negocieri, cât și rețineri din partea statului britanic privind decizia finală de a pune capăt celor

47 de ani în calitate de stat-membru al UE. La 31 ianuarie 2020, Marea Britanie se retrage în mod oficial, cu acordul negociat de către Boris Johnson, actualul prim-ministru, urmând o perioadă de tranziție economică de 11 luni, respectiv o perioadă în care statul a îndeplinit în continuare reglementările europene, însă fără putere de decizie în cadrul blocului regional.

În decursul acestor evenimente, fenomenul *Brexit* a atins apogeul obiectivelor politicii interne, generându-se o degradare profundă a relației dintre Regatul Unit și Uniunea Europeană. Este evident faptul că Brexit rămâne un eveniment unic în istorie, Marea Britanie fiind singura țară, de până acum, care a părăsit blocul european.

2.2. Definiție, terminologie

Terminologie de specialitate. Mai mulți termeni au fost utilizați în literatura de specialitate, dintre care îi amintim pe cei mai semnificativi.

Sintagma *Brexit*, reprezintă abrevierea termenilor „British” și „exit”, respectiv ieșirea britanică din Uniunea Europeană. De aici au derivat și alte expresii similare, precum *Grexit*, referitoare la posibilitatea ca Grecia să părăsească zona euro, aceasta fiind utilizată timp de mai mulți ani.

Brexit a fost folosit pentru prima dată de către Peter Wilding, fondatorul și directorul grupului „British Influence” înaintea anunțului oficial din 2013 al prim-ministrului David Cameron, vizând organizarea referendumului european din 23 iunie 2016. Autorul a creat propria campanie, militând pentru păstrarea statului de stat-membru al Uniunii Europene și pentru întărirea influenței britanice în Europa. Într-un articol publicat de Sky News (2018), Wilding, Cameron a declarat cum termenul *Brexit* ar putea reprezenta „un epitaf pentru declinul și posibila cădere a unei națiuni” (Sky News, 2018), ilustrând astfel distrugerea misiunii istorice a Marii Britanii de a rămâne în fruntea Europei.

De asemenea, o serie de termeni destinați pentru studiul fenomenologiei retragerii Regatului Unit din UE au derivat din tipologia manifestării Brexitului. Astfel, în funcție de intensitatea manifestării, erau posibile două situații: a) o ieșire dură, fără negocieri și acord ulterior (*hard Brexit*) și b) o ieșire lină, cu acord parafat înaintea părăsirii Uniunii (*soft Brexit*). Așadar, *hard Brexit* exprima circumstanța în care Marea Britanie era dispusă să părăsească Europa urmând un proces rapid, recurgând la legile Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) fără a stabili un acord cu Uniunea Europeană. În opoziție cu termenul enunțat anterior, includem sintagma *soft Brexit* în care regăsim o abordare mai flexibilă a problematicei ce cuprinde potențiale negocieri (ca de exemplu, aderarea în continuare la Spațiul Economic European, rămânerea pe piața unică, accesul la uniunea vamală), renunțând însă la puterea de decizie asupra politicilor pieței unice.

Definiții. O primă definiție a Brexitului a fost redată de către Ivan Rogers, fost ambasador al Regatului Unit în Uniunea Europeană, care a susținut că „părăsirea U.E. reprezintă cu adevărat o schimbare majoră de regim, cu consecințe politice, juridice, economice și sociale masive” (Rogers și Ivan, 2019). În aceeași lucrare, Rogers reliefează noțiunea Brexitului prin identificarea sa ca un proces, ci nu ca un eveniment pur și simplu (Campos, 2019), sintetizând eșecul produs de clasa politică britanică într-o manieră edificatoare.

O altă perspectivă asupra fenomenului a oferit-o Ministrul Afacerilor Externe și Comerțului, Charlie Flanagan, într-un discurs privind semnificația Brexitului pentru Irlanda de Nord, menționând că „Brexit ar fi un salt în necunoscut, indiferent din ce fel ai privi” (Flanagan, 2015).

Pentru Paul Whiteley, profesor în cadrul Departamentului de Guvernare al Universității din Essex, *Brexitul* a reprezentat „o schimbare constituțională care va avea implicații pentru lumea politicii și pentru societatea noastră în ansamblu pentru o lungă perioadă de timp de acum încolo” (University of Essex, n.d.).

Prin urmare, prin fenomenologie și implicațiile regionale și globale putem defini Brexitul drept *un risc geopolitic care a pus Uniunea Europeană în fața unei posibile reconfigurări geopolitice și geoeconomice regionale, cu implicații mai largi, globale.*

Rămâne însă să urmărim dinamica sa asupra evenimentelor curente și dacă este, întocmai, „adevăratul sfârșit al Imperiului Britanic”, a afirmat Donald Tusk (Independent, 2019).

2.3. Caracteristici și dimensiuni ale Brexitului

Dimensiunea geopolitică. Ieșirea unui actor important (putere militară și economică) dintr-un bloc regional (UE) a produs consecințe care se puteau transforma în vulnerabilități atât pentru UE, cât și pentru Marea Britanie.

Însă alianța AUKUS (Australia – Marea Britanie – SUA) din 2019 în Oceanul Pacific și conflictul din Ucraina (2022) au demonstrat, pentru moment, că Marea Britanie a rămas în siajul Occidentului, contribuind la consolidarea blocului geopolitic occidental (SUA – NATO – UE).

Scopul AUKUS este acela de a coopera pentru îmbunătățirea capacităților comune de securitate, bazate pe tehnologiile de ultimă oră. Consilierul pentru securitatea națională din Regatul Unit remarcă, în timpul unui eveniment organizat de Consiliul de Geostrategie, angajamentul adus de către cele trei națiuni ale alianței de a elabora un plan pentru a permite Marinei Regale Australiene să lanseze submarine cu propulsie nucleară în anii următori. El constata că: „este poate cea mai semnificativă colaborare de capacitate din lume din ultimele șase decenii” (Sir Lovegrove, 2021).

În urma Brexitului, Franța a căpătat un rol esențial în ceea ce privește viitorul apărării U.E., întrucât Regatul Unit valorificase anterior grupul de state membre europene care adoptaseră o abordare mai precaută în dezvoltarea capacităților de apărare colectivă. În ciuda conflictelor diplomatice inițiate și a tensiunilor privitoare la negocierile privind Brexitul, francezii și britanicii trebuie să întrețină o strânsă cooperare în scopul apărării și securității, pentru a nu genera consecințe pe o scară mai largă.

Dimensiunea economică. De-a lungul istoriei, cunoaștem faptul că Regatul Unit a înfruntat pierderi economice severe, însă, în ciuda tuturor acestor pagube, redresarea statului s-a produs în cele din urmă, treptat. Distrugerile provocate de cel de-al Doilea Război Mondial au afectat profund sectorul de producție, urmând o recuperare relativ lentă ce a durat aproximativ 40 ani, impulsionată după 1973 de aderarea la Comunitatea Economică Europeană, pentru ca sectorul economic al Regatului Unit să își îmbunătățească considerabil competitivitatea. Începând cu mileniul al III-lea, arhipelagul britanic este recunoscut ca „putere economică” (Neguț, 2017), ocupând locul 6 la nivel mondial pentru cea mai puternică economie, respectiv locul 2 la nivel european (asemănătoare cu dimensiunea economică a Franței), așa cum ne prezintă un raport referitor la anul 2020 (Clark, 2022).

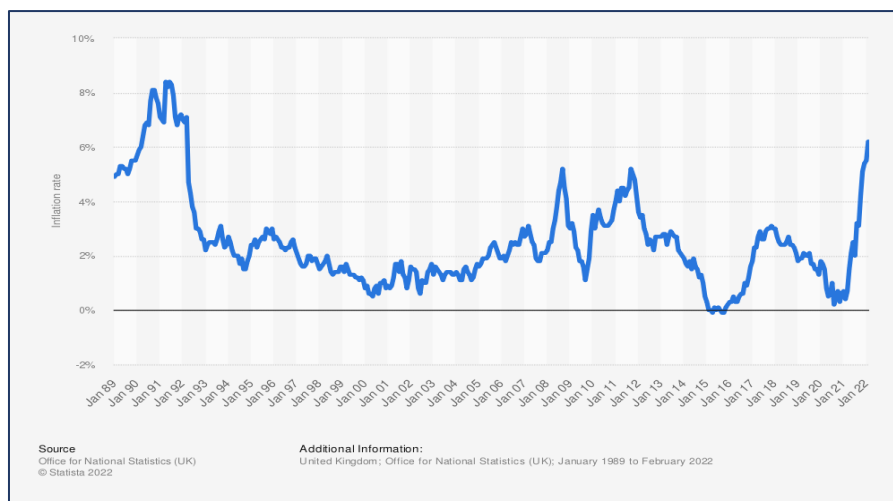

Fig. 1. Rata inflației pentru indicele prețurilor de consum (IPC) în Regatul Unit

Sursa: Clark, D., (2022), *CPI inflation rate in the UK 1989-2022*, [online], disponibil la

<https://www.statista.com/statistics/306648/inflation-rate-consumer-price-index-cpi-united-kingdom-uk/#professional>.

Efectele Brexitului asupra economiei pot implica pericolul de a înlocui comerțul liber al pieței unice cu un acord comercial mai puțin favorabil pentru tarifele impuse (Abell, 2019), generând o posibilă inflație în ceea ce privește bunurile și serviciile importate odată cu fluctuațiile lirei. Astfel, conform unor statistici recente, rata inflației pentru indicele prețurilor de consum din Regatul Unit a crescut cu 5,5% în ianuarie 2022 (Fig. 1), reprezentând un procent remarcabil luând în calcul ultimii 30 de ani.

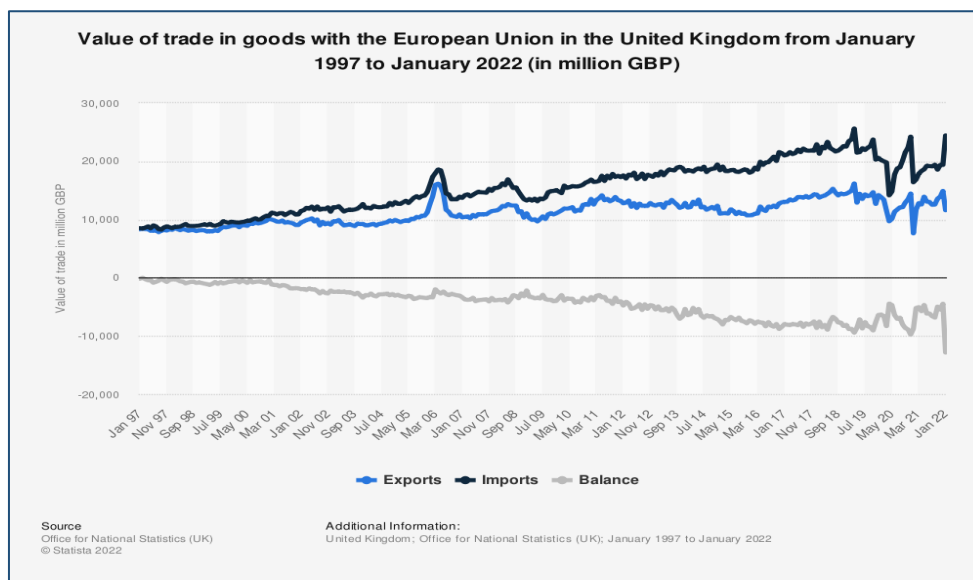

Fig. 2. Valoarea comerțului cu mărfuri cu Uniunea Europeană în Regatul Unit

Sursa: Clark, D., (2022), *Value of UK-EU trade in goods 1997-2022*, [online], disponibil la

<https://www.statista.com/statistics/284750/united-kingdom-uk-total-eu-trade-in-goods-by-trade-value/>.

De asemenea, în ianuarie 2021 s-a înregistrat o scădere puternică a valorii mărfurilor exportate către Uniunea Europeană, de la 14,5 miliarde lire sterline în luna precedentă la 7,6 miliarde lire sterline, iar valoarea importurilor a întâmpinat o scădere la fel de drastică de la 24,2 miliarde la 16,4 miliarde (Fig. 2).

Luând în considerare pandemia de Covid-19, nu putem estima cu precizie, pe baza datelor și analizelor statistice prezente, dacă Brexit a reprezentat sau nu un factor exclusiv privind impactul produs în sectorul economic. Pe de altă parte, aspectele privitoare la scăderea

semnificativă a importurilor și exporturilor poate fi un rezultat evident al ieșirii Marii Britanii din U.E., fiind provocat de perioada de tranziție încheiată la 31 decembrie 2020, când valoarea mărfurilor exportate în Uniunea Europeană a scăzut cu 6,9 miliarde lire sterline (practic s-a înjumătățit comparativ cu luna anterioară), respectiv cu 7,8 miliarde pentru importuri.

3. Activitatea turistică în Marea Britanie

Sectorul turistic al Marii Britanii se clasifică pe al patrulea loc ca importanță la nivel național, deși potențialul său turistic nu este deosebit de ridicat comparativ cu alte țări europene. Marea Britanie era totuși, prin prisma economiei sale dezvoltate, ceea ce putem numi o „putere turistică” (locul 3 în Europa ca încasări din turism, respectiv locul 5 ca număr de turiști străini în 2019).

Înteruperea călătoriilor cauzată de Covid-19 pune în dificultate evaluarea posibilelor efecte provocate de Brexit asupra activității turistice.

Odată cu apariția Brexitului în context, au fost aduse anumite modificări asupra libertății de circulație și regulilor de imigrare. Pe 31 decembrie 2020 perioada de tranziție s-a încheiat, iar apariția noilor proceduri de călătorie în și în jurul spațiului Schengen și al UE era de așteptat să reducă numărul de vizitatori. Conform site-ului oficial al Guvernului Britanic (Gov UK, 2021), cetățenii europeni puteau trece granița Regatului Unit pe baza pașaportului, valabil pentru toată perioada șederii. De asemenea, turistul trebuie să își asigure valabilitatea cardului de sănătate. Limita pentru timpul petrecut în spațiul Marii Britanii s-a redus la 6 luni, fiind nevoie de o asigurare a călătoriei sau de o viză în cazul în care turistul solicită mai mult timp pentru ședere (excepție doar pentru călătoriile de afaceri).

Cu toate acestea, statisticile indică o scădere drastică de 73% a numărului de turiști proveniți de peste mări în Regatul Unit din cauza pandemiei de COVID-19, scăzând de la 40,8 milioane în 2019 la 11,1 milioane în 2020 (Fig. 3).

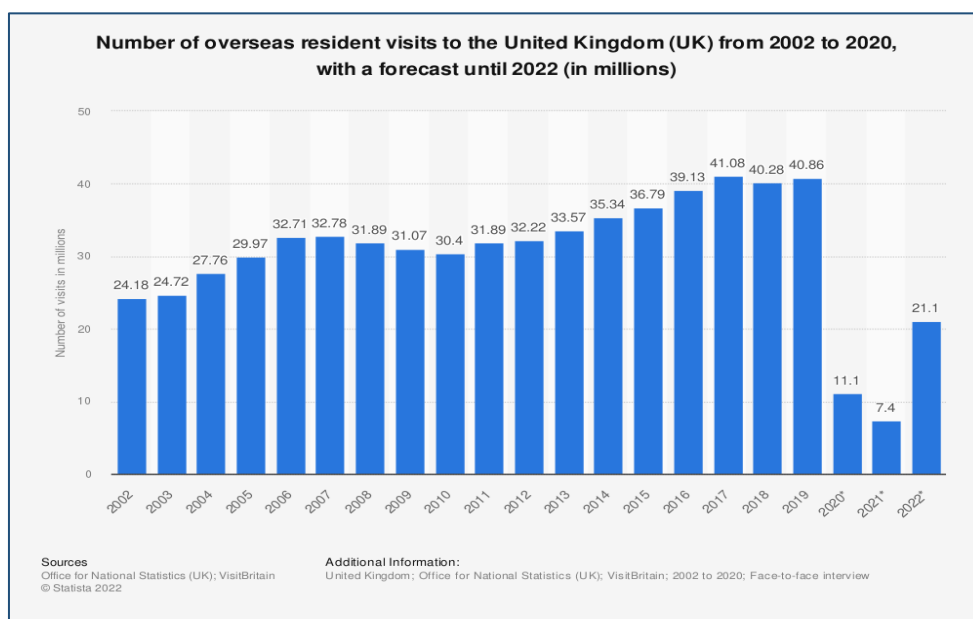

Fig. 3. Vizite turistice de intrare în Marea Britanie 2002-2022

Sursa: Departamentul de Cercetare Statistica, (2022), *Number of overseas residents visits to the United Kingdom (UK) from 2002 to 2020, with a forecast until 2022* [online], disponibil la: <https://www.statista.com/statistics/287133/annual-number-of-overseas-visits-to-the-united-kingdom-uk/>.

Alt aspect important de amintit este că sectoarele turismului și ospitalității din Regatul Unit depind în cea mai mare măsură de migrații din UE, ocupând între 12,3-23,7% din forța de

muncă a industriei turistice. Un studiu realizat de The Migration Observatory la Universitatea din Oxford pentru anul 2019 afirmă că cetățenii europeni sunt mai predispuși să se stabilească în Regatul Unit pentru asigurarea unui loc de muncă, în timp ce cetățenii din afara Europei sunt motivați de ofertele educaționale (The Migration Observatory, 2022). Una dintre cele mai cunoscute oportunități educaționale îl implica programul Erasmus+, însă Regatul Unit a renunțat să ia parte la acesta de când a părăsit U.E., fiind o decizie nefavorabilă pentru studenți (CE, n.d.) cât timp vor implementa propriul program cu schimb de experiențe educaționale.

În ceea ce privește impactul potențial al Brexitului asupra orașelor britanice, s-au luat în considerare noi acorduri comerciale cu U.E. care vizează o creștere a costurilor semnificativă. Așa cum reiese dintr-un raport din 2017 realizat de Centrul pentru orașe și Centrul de performanță economică de la London School of Economics (Centre for Cities, 2017), orașele cu sectoare mari de servicii și cu o înaltă calificare au fost preconizate să sufere modificări mari ale tarifelor (Fig. 4).

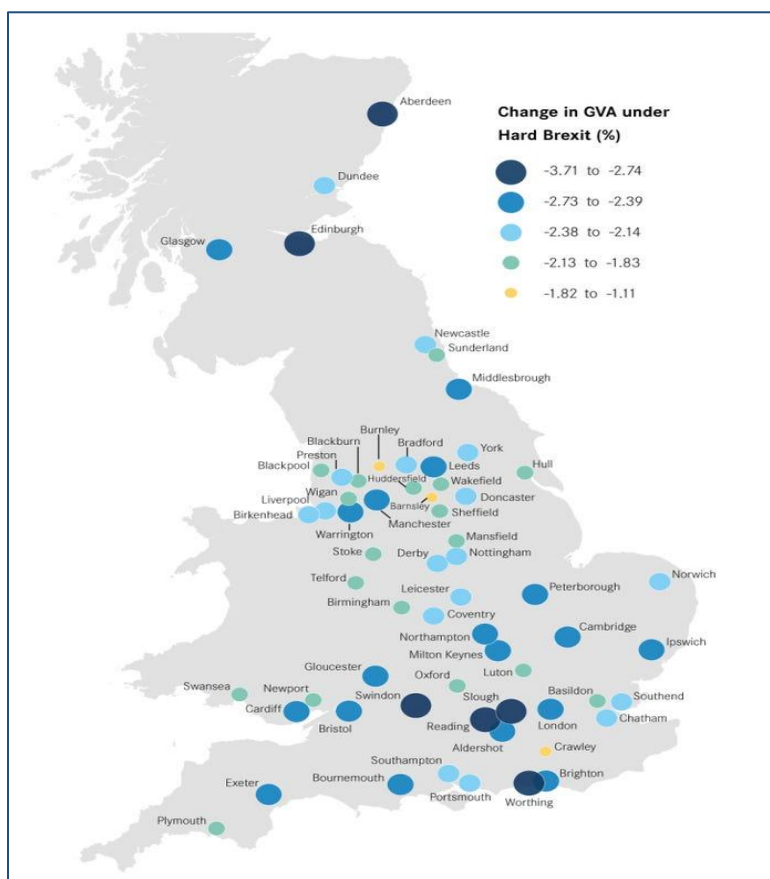

Fig. 4. Schimbări ale valorii adăugate brute pentru sectorul comercial asupra orașelor britanice
Sursa: Business Insider, (2017), *The 6 UK cities that will suffer most from a 'hard' Brexit*, [online], disponibil la:
<https://www.businessinsider.com/brexit-six-uk-towns-worst-hit-by-hard-brexit-2017-7>.

4. Impactul Brexitului asupra activității turistice în Marea Britanie

4.1. Scurt istoric al Brexitului

Metodologia utilizată în realizarea acestei cercetări a constat, printre altele, în utilizarea unui chestionar pe un eșantion experimental de 100 de intervievați, făcut online cu ajutorul aplicației Google FormsApp, fiind una dintre cele mai cunoscute aplicații pentru crearea și partajarea sondajelor/formulelor online și analizarea datelor.

Obiectivul principal a fost de a urmări percepția publicului asupra relației Brexit – turism, verificând în ce măsură a afectat acesta activitatea turistică și ce aspecte a implicat.

Sondajul a fost creat astfel încât să fie dedicat tuturor: rezidenți ai Marii Britanii, turiști, potențiali turiști sau publicul larg. Acesta a fost postat pe rețelele de socializare, în special pe anumite grupuri ale rețelei Facebook, destinate rezidenților din Regatul Unit sau turiștilor din întreaga lume, cât și grupuri studențești cu scop educațional.

Structura eșantionului:

- genul respondenților: 61,4% respondenți de gen feminin, respectiv 38,6% de gen masculin.
- categorია de vârstă: cei mai mulți respondenți (39,6%) se încadrează între 18 și 25 de ani, 18,80% între 25 și 35 de ani, 16,80% între 45 și 55 de ani, 12,90% între 35 și 45 de ani, iar 11,9% reprezintă persoanele ce au peste 55 de ani, respectiv peste 65 de ani.
- nivelul educației: unde 76,2% au absolvit studiile superioare (facultate), în timp ce 23,8% au promovat studiile medii (liceu).
- mediul de proveniență: mediul urban a înregistrat un procent de 70,3%, iar 29,7% provin din mediul rural.
- ocupația respondenților: 52,5% dintre aceștia sunt angajați, 43,6% studenți și 4% pensionari.

4.2. Analiza rezultatelor

Chestionarul a fost structurat în 10 întrebări, iar din interpretarea datelor, au rezultat următoarele informații:

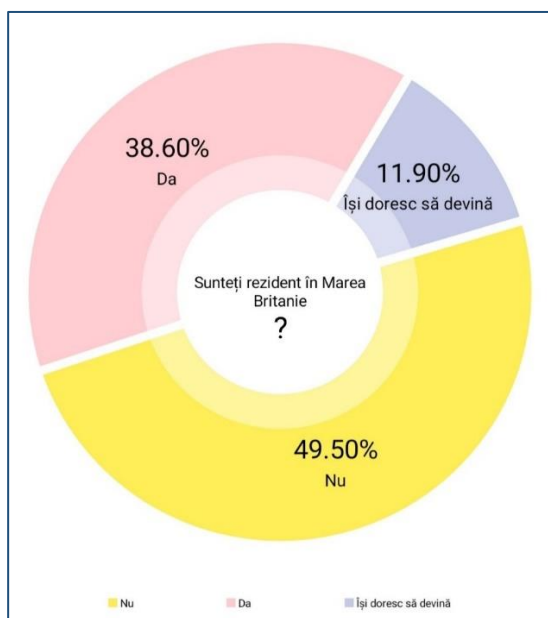

Fig. 5. Reprezentarea rezidenților în Marea Britanie din eșantion
Sursa: Realizat de autor

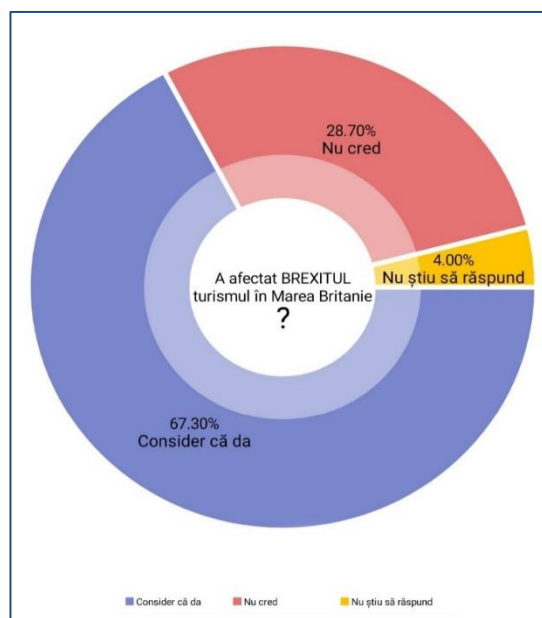

Fig. 6. Impactul Brexitului asupra turismului din perspectiva respondenților
Sursa: Realizat de autor

Dintre respondenți, un procent semnificativ (38,6%) este reprezentat de rezidenții din Marea Britanie, ceea ce sugerează că au răspuns în cunoștință de cauză (Fig.5).

Din perspectiva respondenților, printr-un procent majoritar de 67,3% aceștia consideră că Brexit a afectat industria turistică în Marea Britanie, în timp ce 28,7% susțin că nu (Fig. 6). Având în vedere efectele produse de pandemia de Coronavirus, aceste date au fost dificil de

evaluat sau chiar de descoperit, întrucât a avut un impact mult mai puternic decât ieșirea Regatului Unit din Uniunea Europeană.

Studiul a urmărit câți dintre respondenți cunosc noile proceduri de călătorie apărute ca urmare a Brexitului, iar cei mai mulți dintre aceștia (74,3%) au răspuns afirmativ întrebării (Fig.7).

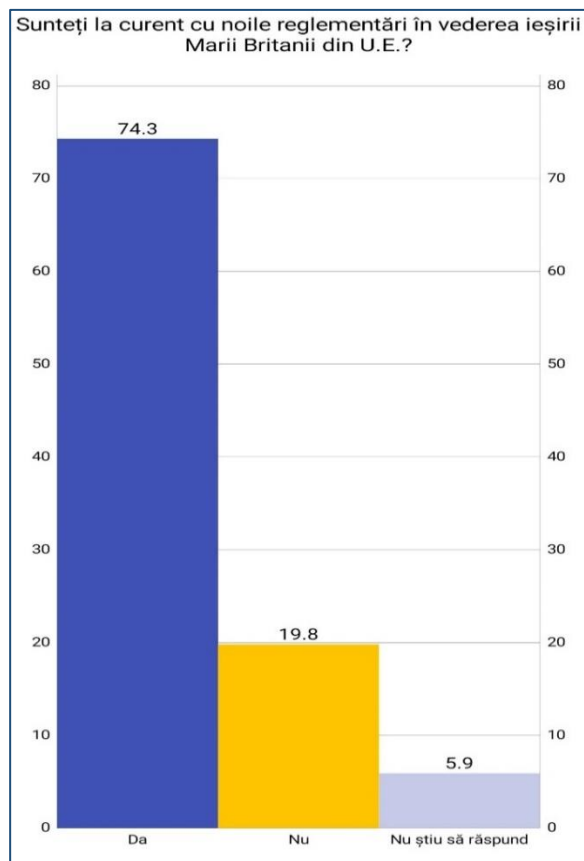

Fig. 7. Respondenți ce cunosc, sau nu, procedurile de călătorie după Brexit
Sursa: Realizat de autor

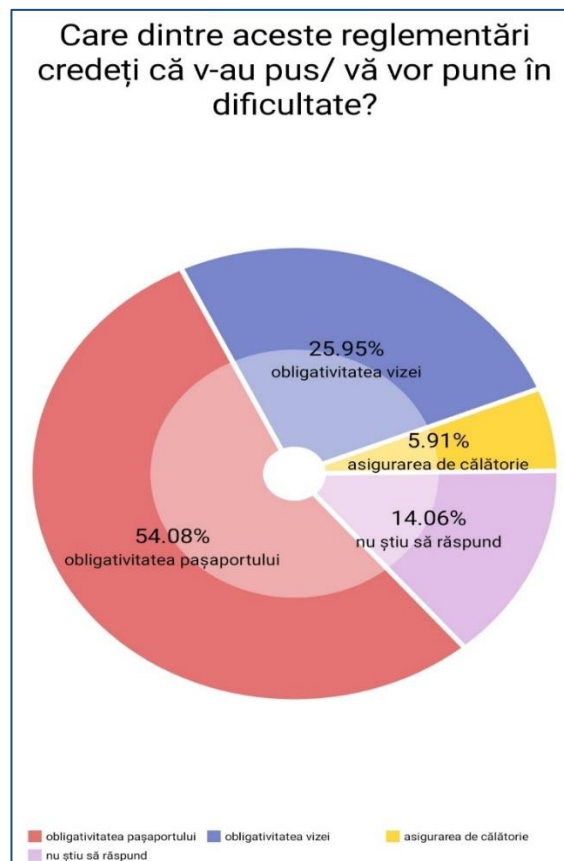

Fig. 8. Reglementări ale Brexitului
Sursa: Realizat de autor

Este evident faptul că nevoia pașaportului, cât și a vizei pentru unele cazuri reprezintă unica dilemă a turiștilor atunci când vine vorba de restricțiile de călătorie impuse de Brexit. Așadar, acest lucru ne este dovedit și în cercetarea de față, unde 54,08% dintre respondenți sunt de părere că pașaportul se numără printre reglementările ce îi pun în dificultate (Fig. 8).

Folosindu-ne de o scală numerotată de la 1 (în mică măsură) până la 5 (în mare măsură), rezultatele indicate ne-au ajutat să analizăm situația asupra cheltuielilor în scop turistic din Marea Britanie afectate de Brexit. Astfel, graficul ilustrează că respondenții au întâmpinat o creștere considerabilă a prețurilor pe timpul șederii în Marea Britanie, majoritatea (42,6%) fiind de acord că s-au produs modificări majore în acest sens (Fig. 9).

Totodată, o altă urmare a Brexitului o indică durata perioadei de ședere în spațiul britanic privind călătoriile, care s-a restrâns la maxim 6 luni, iar orice solicitare pentru un timp mai îndelungat de ședere implică nevoia unei vize și asigurarea de călătorie actualizată pentru turist. Studiul de față susține că respondenții se bucurau de libertatea de circulație înainte de Brexit, unde 25,69% dintre aceștia depășeau perioada limită de 6 luni care este pusă acum în vigoare (Fig. 10).

Prin urmare, această cercetare surprinde în mod evident câteva dintre efectele Brexitului asupra activității turistice în Marea Britanie, fiind conturată, într-o oarecare măsură, de către perspectiva subiectivă a participanților la sondajul de opinie prezentat.

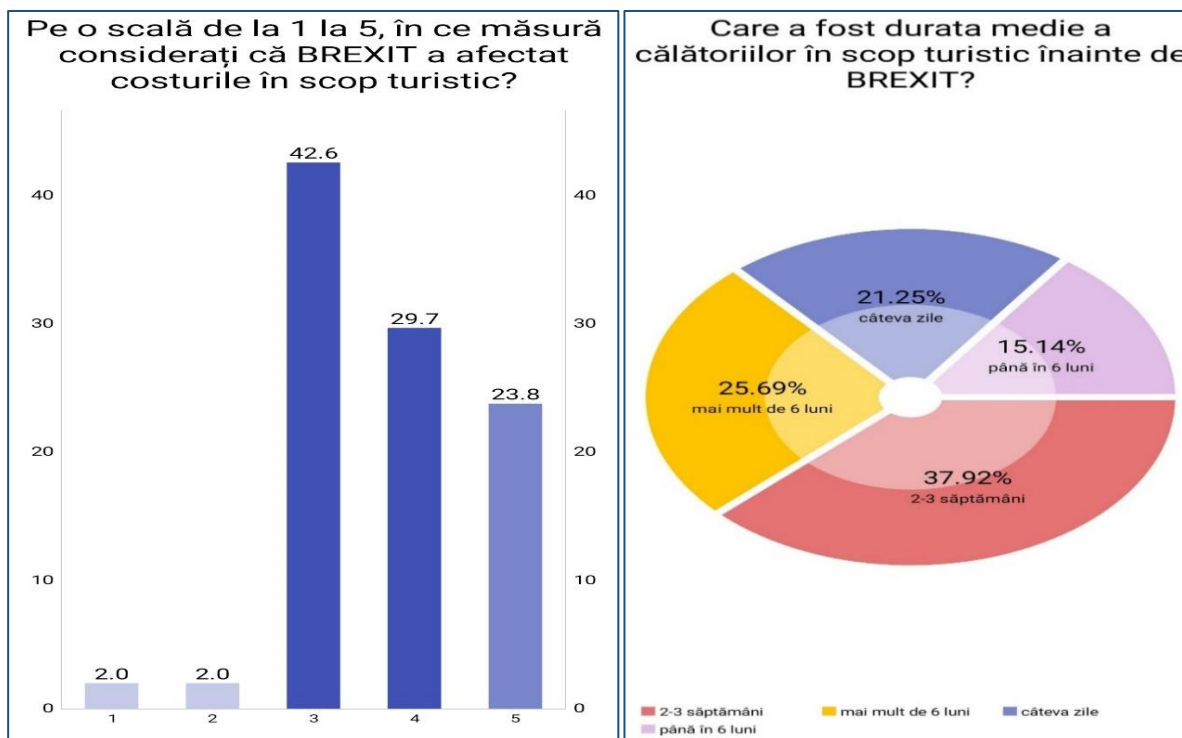

Fig. 9. Măsura în care cheltuielile în scop turistic au fost afectate de Brexit
Sursa: Realizat de autor

Fig. 10. Durata medie a călătoriilor înainte de Brexit
Sursa: Realizat de autor

Deși încă ne sunt incerte anumite date privind actorul principal care a afectat industria turistică în Regatul Unit și chiar dacă pandemia de Covid-19 este mai mult vinovată în acest sens, ne este cert că restricționarea libertății de circulație se numără printre principalele consecințe ale Brexitului, ce a avut un impact pentru activitatea turistică în Marea Britanie datorită perioadei limitate de ședere de 6 luni, creșterii cheltuielilor în scop turistic, nevoii pașaportului și a vizei, precum și a altor acte pentru asigurarea călătoriei.

5. Concluzii

În urma analizei impactului Brexitului asupra activității turistice s-au desprins următoarele concluzii:

Apariția evenimentului geopolitic Brexit, unic în istoria Uniunii Europene, implică în continuare multe incertitudini. De la referendumul din 23 iunie 2016, care a culminat cu retragerea Regatului Unit din Uniunea Europeană ulterior, concluzionăm că decizia unuia dintre cele mai puternice state membre de a abandona Uniunea Europeană este fără precedent. Prin urmare, este indicat ca deciziile, cât și negocierile luate de acum înainte între UE și Regatul Unit, să poarte o garanție fermă pentru a nu provoca și mai multe incertitudini față de poziția actuală. În ceea ce privește sectorul economic, este important de amintit faptul că Uniunea Europeană joacă un rol extrem de valoros în relația sa cu Regatul Unit, întrucât este cel mai important partener comercial pentru acesta. Piața Unică Europeană reprezintă un spațiu

economic esențial pentru companiile britanice, iar prin părăsirea Uniunii Europene acestea vor suferi efecte drastice în toate domeniile de afaceri.

Eurocepticismul pare să fie principalul declanșator al deciziei Marii Britanii de a se retrage din postura sa de stat-membru al Uniunii Europene. Începând din 1990, mișcarea a susținut dezlegarea politică și economică de UE, care a câștigat avânt în Regatul Unit până la producerea Brexit-ului.

Prin fenomenologie și implicațiile regionale și globale putem defini Brexitul drept *un risc geopolitic care a pus Uniunea Europeană în fața unei posibile reconfigurări geopolitice și geoeconomice regionale, cu implicații mai largi, globale*.

Brexit a afectat libertatea de circulație cu consecințe imediate în numărul intrărilor vizitatorilor străini în Marea Britanie, având în vedere trecerea de la intrarea cu actul de identitate (cum era în cadrul UE; deși Regatul Unit era stat-membru nu aplicase regulile Spațiului Schengen pe teritoriul său) la necesitatea pașaportului.

În ceea ce privește *circulația turistică*, efectele Brexit-ului s-au suprapus, în primă fază, cu efectele pandemiei de Covid-19, numărul intrărilor în Marea Britanie scăzând de patru ori (în 2020 față de 2019).

Profilul general al respondentului la chestionarul aplicat în cadrul studiului a fost următorul: *femeie, cu studii superioare, provenind din mediul urban, tânără (sub 35 de ani), rezidentă în Marea Britanie sau pe cale de a deveni*.

Mai mult de 2/3 dintre respondenți apreciază că Brexitul a afectat activitatea turistică pe teritoriul Marii Britanii, în condițiile în care circa trei sferturi dintre intervievați cunoșteau modificările legislative aferente trecerii frontierei după Brexit, deci buni cunoscători ai fenomenului, mai mult de jumătate indicând ca principală restricție pentru intrarea pe teritoriul britanic obligativitatea pașaportului, iar un sfert indicând, în același sens, obligativitatea vizei. Drept urmare, un efect direct al Brexit-ului asupra activității turistice a constat în afectarea libertății de circulație, având în vedere restricțiile puse în vigoare și procedurile actuale de călătorie.

Bibliografie

1. Abell, S. 2019. *How Britain Really Works*, Ed. John Murray: Londra.
2. Comunitatea Economică Europeană. 1973. Versiunea Consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană”, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, disponibil online la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A12012M050>, [accesat la 24-03-2022].
3. Avbelj, M. 2016. *Brexit: An End to the End of History*, disponibil online la <https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/D6BDC7BE71F7D325DCC62E68D82086FB/S207183220002160Xa.pdf/brexit-an-end-to-the-end-of-history.pdf>, [accesat la 30-03-2022].
4. Business Insider. 2017. *The 6 UK cities that will suffer most from a 'hard' Brexit*, disponibil online la: <https://www.businessinsider.com/brexit-six-uk-towns-worst-hit-by-hard-brexit-2017-7>, [accesat la 03-04-2022].
5. Campos, N.F. 2019, B for Brexit: A Survey of the Economics Academic Literature, *IZA Discussion Paper*, 12134, disponibil la <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3390121>, [accesat la 25-03-2022].
6. Centre for European Legal Studies. n.d., *Brexit overview*, disponibil online la <https://www.cels.law.cam.ac.uk/brexit>, [accesat la 29-03-2022].
7. Centre for Cities. 2017. *Brexit, trade and the economic impacts on UK cities*, disponibil online la: <https://www.centreforcities.org/reader/brexit-trade-economic-impacts-uk-cities/summary-of-findings/>, [accesat la 03-04-2022].

8. Clark, D. 2022. *CPI inflation rate in the UK 1989-2022*, disponibil online la: <https://www.statista.com/statistics/306648/inflation-rate-consumer-price-index-cpi-united-kingdom-uk/#professional>, [accesat la 02-04-2022].
9. Clark, D. 2022. *GDP of the UK 1948-2021*, disponibil online la: <https://www.statista.com/statistics/281744/gdp-of-the-united-kingdom/#statisticContainer>, [accesat la 02-04-2022].
10. Clark, D. 2022. *Value of UK-EU trade in goods 1997-2022*, disponibil online la: <https://www.statista.com/statistics/284750/united-kingdom-uk-total-eu-trade-in-goods-by-trade-value/>, [accesat la 02-04-2022].
11. Clarke, H.D., Goodwin, M. și Whiteley, P. 2017. *Brexit: Why Britain voted to leave the European Union*, Ed. Cambridge University Press: Cambridge.
12. Comisia Europeană, n.d. *Erasmus+: EU programme for education, training, youth and sport*, [online], disponibil la <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/the-uk-and-erasmus>, accesat la 02-04-2022.
13. Comunitatea Economică Europeană. 1973. *Tratatul de la Roma (1957)*, disponibil online la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11957E/TXT&from=EN>, [accesat la 24-03-2022].
14. Comunitatea Economică Europeană. 1973. *Tratatul privind aderarea Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord la Comunitatea Economică Europeană*, disponibil online la <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11972B/TXT&from=EN>, [accesat la 24-03-2022].
15. Departamentul de Cercetare Statista. 2022. *Number of overseas residents visits to the United Kingdom (UK) from 2002 to 2020, with a forecast until 2022*, disponibil online la <https://www.statista.com/statistics/287133/annual-number-of-overseas-visits-to-the-united-kingdom-uk/>, [accesat la 02-04-2022].
16. Flanagan, C. 2015. Department of Foreign Affairs, *Speech by Minister Flanagan „What Brexit Means for Northern Ireland”*, disponibil online la <https://www.dfa.ie/news-and-media/speeches/speeches-archive/2015/november/what-brexit-means-for-northern-ireland/>, [accesat la 25-03-2022].
17. GOV.UK. 2021. *Visiting the UK as an EU, EEA or Swiss citizen*, disponibil online la <https://www.gov.uk/guidance/visiting-the-uk-as-an-eu-eea-or-swiss-citizen#:~:text=Under%20the%20UK%20's%20new,as%20meetings%2C%20events%20and%20conferences>, [accesat la 02-04-2022].
18. Green, S. 2017. *Brexit and the British*, Ed. Haus Curiosities: Londra.
19. Heuser, B. 2019. *Brexit in History: Sovereignty or a European Union?*, Ed. Hurst & Company: Londra.
20. House of Commons Library. 2019. *Brexit Glossary*, disponibil online la: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7840/CBP-7840.pdf>, [accesat la 30-03-2022].
21. House of Commons Library. 2021. *The AUKUS agreement*, disponibil online la <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9335/>, [accesat la 04-04-2022].
22. Independent. 2019., *General election: "Don't give up" on stopping Brexit, says EU president Donald Tusk*, disponibil online la <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/donald-tusk-brexit-european-council-speech-poland-a9202291.html>, [accesat la 25-03-2022].
23. Laursen, F. 2021. *Historical Dictionary of Brexit*, disponibil online la https://books.google.ro/books?id=uRcaEAAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=brexit+glossary&hl=en&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, [accesat la 30-03-2022].

24. Moseley, T. 2016. *The rise of the word Brexit*, disponibil online la <https://www.bbc.com/news/uk-politics-37896977>, [accesat la 25-03-2022].
25. Moravcsik, Andrew, *De Gaulle and Europe: Historical Revision and Social Science Theory*, disponibil online la http://aei.pitt.edu/39396/1/PSGE_WP8_5.pdf, [accesat la 29-03-2022].
26. Neguț, S. 2017. *Geopolitica*, ediția a II-a, Ed. Meteor Press: București.
27. Rogers, I. 201. *9 Lessons in Brexit*, Ed. Short Books: Londra.
28. Sir Lovegrove, S. 2021, *Sir Stephen Lovegrove speech at the Council on Geostrategy*, disponibil online la <https://www.gov.uk/government/speeches/sir-stephen-lovegrove-speech-at-the-council-on-geostrategy>, [accesat la 04-04-2022].
29. Sky News. 2018. *Brexit's my fault: How the word I invented could be an epitaph for the nation's decline*, disponibil online la <https://news.sky.com/story/brexit-my-fault-how-the-word-i-invented-could-be-an-epitaph-for-the-nations-decline-11576816>, [accesat la 25-03-2022].
30. The Migration Observatory at the University of Oxford. 2022. *EU Migration to and from the UK*, disponibil online la: <https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/eu-migration-to-and-from-the-uk/>, [accesat la 02-04-2022].
31. Troitino, D.R., Kerikmae, T. și Chochia, A. 2018. *Brexit. History, Reasoning and Perspectives*, Ed. Springer, disponibil online la: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-73414-9?noAccess=true&page=1#toc>, [accesat la 30-03-2022].
32. University of Essex, n.d. *Insight: Why Britain really voted to leave the European Union*, disponibil online la <https://www.essex.ac.uk/research/showcase/why-britain-really-voted-to-leave-the-european-union>, [accesat la 25-03-2022].
33. Walker, N. 2021. *Brexit timeline: events leading to the UK's exit from the European Union*, House of Commons Library, disponibil online la [Brexit timeline: events leading to the UK's exit from the European Union \(parliament.uk\)](https://www.parliament.uk/resources/hcl/brexit-timeline), [accesat la 29-03-2022].
34. World Tourism Organisation. 2020. *International Tourism Highlights*, disponibil online la <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284422456>, [accesat la 23-03-2022].